

over, hvad der bedst opfylder beskyttelsesformålet og ud fra en vurdering af, hvad den pågældende befinder sig bedst med.

Som beskyttelsesforanstaltning kan også anvendes aflåsning af afdelingens yderdøre. En sådan afgørelse skal snarest muligt godkendes af overlægen, og alle patienter på afdelingen skal straks efter, at afgørelse om aflåsning er truffet, underrettes herom. Det følger af forarbejderne til loven, at det også med bestemmelsen er tilsigtet at skabe mulighed for at anvende en særlig lås som gerontopsykiatriske patienter, ikke kan gennemskue at betjene. Muligheden for at anvende særlige dørlåse er således ikke en ny foranstaltning, men bliver præciseret nu i forbindelse med, at der indføres hjemmel til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer over for personer, der lider af demens eller demenslignende tilstande.

En beskyttelsesforanstaltning kan efter omstændighederne indebære en frihedsberøvelse efter lovens § 10, jf. § 5. Når f.eks. aflåsning af yderdøre anvendes, må den eller de patienter, der herved søges forhindret i at forlade afdelingen, anses for frihedsberøvede, forudsat deres adfærd kan siges at indebære en klar og utvetydig begæring om udskrivning. Det kan undertiden give anledning til tvivl, hvornår der kan antages at foreligge et sådant udskrivningsønske. Der kan således være tale om, at en dement persons dørsøgende adfærd ikke uden videre kan fortolkes som et ønske om at forlade afdelingen. I så fald må det – så vidt det under hensyn til patientens psykiske tilstand er muligt – søges afklaret, om den pågældende ønsker at forlade afdelingen. Hvis der foreligger et sådant ønske, vil en nægtelse af at imødekomme det, indebære en beslutning om tvangstilbageholdelse, som kan påklages til det lokale psykiatriske patientklagenævn, jf. lovens § 35 og efterfølgende prøves ved domstolene, jf. § 37.

3. Personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse

Det er et grundlæggende princip i psykiatriloven, at anvendelsen af tvang, herunder beskyttelsesforanstaltninger, skal stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået ved tvangen, og at mindre indgribende foranstaltninger skal anvendes, såfremt disse er tilstrækkelige.

Selvom der således efter den gældende psykiatrilov er mulighed for aflåsning af afdelingens yderdøre og anvendelse af en særlig dørlås, finder regeringen, at muligheden for at anvende særlige dørlåse som en konkret beskyttelsesforanstaltning i relation til demente eller personer, der lider af demenslignende tilstande, bør præciseres i loven i forbindelse med den foreslåede udvidelse i form af personlige alarm- og

pejlesystemer til denne målgruppe. Særlige dørlåse er en beskyttelsesforanstaltning hvorved der skabes mulighed for større frihed for den del af patienterne, som kan overskue at forlade afdelingen, da de ikke behøver at være afhængig af personalets bistand for at kunne forlade afdelingen.

Ved at indføre mulighed for personlige alarm- og pejlesystemer, skabes også større frihed for den gruppe af patienter, som enten f.eks. skal ledsages uden for afdelingen, eller for den gruppe, der som udgangspunkt f.eks. kan færdes alene uden for eller på hospitalets område, men som kan være til fare for sig selv eller andre, hvis vedkommende kommer i en situation, hvor den pågældende ikke er i stand til at vende tilbage til afdelingen.

Med lovforslaget indføres hjemmel til at anvende personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse for en bestemt målgruppe. Disse midler kan anvendes for at forhindre, at en person udsætter sig selv eller andre for at lide personskade ved at forlade en psykiatrisk afdeling. Beslutning om at anvende personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse træffes af en læge efter en konkret vurdering og skal være begrundet i patientens individuelle behov.

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse alene vil være relevant over for personer, der lider af demens eller lignende tilstande.

Der kan eksempelvis være tale om, at patienten ikke kan håndtere at færdes i færdfyldte trafikforhold eller særlige naturområder, hvor den pågældende kan miste orienteringen. Derudover kan vejrforhold, herunder voldsom kulde eller varme begrunde, at personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse bringes i anvendelse.

Der er således ikke fuldstændigt sammenfald mellem målgruppen for lovens § 18 og den foreslåede § 17 a, idet § 17 a alene relaterer sig til personer, der lider af demens eller demenslignende tilstande.

§ 17 a skal således ses som én mulig foranstaltning blandt de øvrige foranstaltninger i psykiatriloven, navnlig bestemmelse om beskyttelsesfiksering og aflåsning af afdelingens yderdøre, som også kan være relevant for de patienter, der lider af demens eller lignende tilstande. Med indførelsen af § 17 a er det hensigten, at skabe bedre muligheder for at tilrettelægge behandlingen og plejen m.v. individuelt. Valg af middel træffes således af lægen efter et skøn over, hvad der bedst opfylder beskyttelsesformålet og ud fra en vurdering af, hvad den pågældende patient befinder sig bedst med, herunder hvilken foranstaltning der gi-